

NAŠ GLAS

Glasilo Zveze državnih nameščencev za Slovenijo v Ljubljani.

„NAŠ GLAS“ izide vsakega desetega dvajsetega in zadnjega v mesecu.

Celoletna naročnina Din 40.—
Polletna naročnina „ 20.—
Četrletna naročnina „ 10.—

Za inozemstvo je dodati poštino.

— Oglasi po ceniku. —

Uredništvo: Ljubljana, Bohoričeva ulica šte. 12. — Upravništvo: Ljubljana, Vodnikov trg šte. 5/l. — Poštni ček. rač. šte. 11.461.

Košačan:

Ostra, neizprosna beseda.

III.

Država in uprava.

Osnova vsakemu napredku države na gospodarskem, kulturnem in socialnem polju je na eni strani dobra zakonodaja, na drugi strani pa dobra uprava v najširšem pomenu besede. Odpove ta, bodisi radi nezmožnosti, bodisi radi pokvarjenosti, se pokaže kot posledica nered na celi črti. No, pri nas nimamo dobrih zakonov, zlasti ne takih, veljavnih za vse državno ozemlje (izenačenje zakonov), še manj pa moremo govoriti na splošno o dobri upravi, v katere rokah se nahaja vsa izvršilna oblast državnega imperija. Izjemo tvorijo le Slovenija in del Hrvaške.

Zakaj nimamo dobrih zakonov, zakaj je poenotenje istih še tako malo napredovalo, to je znano. Imeli smo večne ministr. krize, tako da niso prišle niti razne vlade, niti Narodna skupščina nikdar do pravega dela, ako tudi so morda imele voljo in sposobnost za to. Sicer je pa naš parlamentarizem — je pač odsev naših strankarskih in še slabih kulturnih razmer — nezmožen za resno, ustvarjajoče delo. To dokazuje dovolj njegova zgodovina. Preveč je strankarstvo zagrizeno v parlamentarskih krogih. Zato so bili ministri — imamo le malo častnih izjem — le orodje in eksponenti svojih strank, skratka — partizani na ministrskih stolčkih. Vsak ukrep, vsaka akcija se je presojala najprej, če ne izključno s tališča partijskih interesov. In kakor so ministri s takim obeležjem hoteli, tako je delala tudi Narodna skupščina. Za vsak zakonski osnutek ali predlog, potekajoč od vlade, pa če je bil še tako pomemben, je glasovala vsakokratna vladna večina v parlamentu kot mehanski stroj. Večkrat se je ojunčila kaka opozicija in predlagala pametne izpremembe, toda stroj je ostal stroj, nedostopen.

Čudež bi bil, ako bi bila uprava pri takih razdrapanih razmerah dobra. Verba movent, exempla trahunt. Kakršna glava, taki udje. To je eno. Na drugi strani pa so imele neke stranke (in imajo) naravnost interes na slabi, odvisni in podkupljivi upravi. Le s tako upravo morejo poljubno razpolagati, zlasti pri volitvah in vršiti z njeno pomočjo agitacijo sebi v prid. Tako je nastal od Cetinja do Subotice in Skoplja upravni sistem, ki ne služi toliko državi kakor režimu, ki ne služi v korist in dobrobit ljudstva, marveč isti dostikrat naravnost šikanira (ubija), samo da služi partiji, pa svoji samovolji in ambiciji. Vmes pa cvete zarada pa zarada, kakor smo že pokazali v II. poglavju. O, da smo imeli v južni Srbiji pošteno upravo, že danes ne bi obstojalo več makedonsko vprašanje ali vsaj ne v toliko ostrini.

Ob korupciji, ki se je neznansko razpasla in še vedno procvita, si je nešteto oseb umazalo roke. Zato pa ni še noben poklicanih činiteljev napravil resnega poskusa ali programa, kako ustvariti z odstranitvijo nekvalificiranih nameščencev in z depolitizacijo uprave red v vzhodnih in južnih pokrajinah. V 10. letu ujedinenja smo, pa gre vse še po starem kolovozu. Ali se je potem čuditi, da je narod v južni Srbiji skrajno nejevoljen, na-

pram državi nerazporejen in dostikrat naravnost v zvezi s komitaši (bolgarskimi)? Ali se je potem čuditi, da je splošno državna zavest, navdušenje za državo otopelo in da je vse apatično? Dandanes je že vsakemu znana dvojna mera, ki se ž njo vlada državljanom onstran Save in Drine ter tostran. Zlasti pa bridko občuti prečansko in posebno slovensko uradništvo svoj bedni in nezasluženi položaj. Ti občutki so tem neprijetnejši spričo dejstva, da gredo letno stotine milijonov, da, milijard Din v nič, po korupciji. Koliko koristnega bi se moglo s tem denarjem napraviti na socialnem in gospodarskem polju, uradništvu pa zvišati prejemki na približno isto višino, kakor so ti normirani v Avstriji, Nemčiji (premagane države) in drugod. Tako pa se redi in bogati le nekaj tisoč oseb in porodic, mirno pa se gleda na beraški položaj in na proletariziranje prečanskega uradništva.

Vzrok tem pojavom je dvojen. Oni, ki so se prikopali do jasli in korit, ne popuste od bujne paše, pa če se prečanski navneži na glavo postavljamo. Na drugi strani pa tem krogom ravno »paše« v program, da zajame nemoralnost in korupcija tudi še one dele države, kjer še ni udomačena. In povem vam, da se to žalostno in usodno izenačenje širi — v toliko popravljam v II. poglavju izrečeno trditev — tudi v severne kraje države.

Vi, gospodarski krogi, pa sprejemate to ravnodušno, ker inace bi bili že pokrenili kaka efektivno akcijo proti takim pojavom, ob enem pa poskrbeli, da reši država zadovoljivo uradniško vprašanje. Še stojimo na razpotju razvoja. Ali odprava vse korupcije in nedostatkov na jugu (reorganizacija uprave) in izdatno, takojšnje izboljšanje gmotnega stanja prečanskega uradništva (primerjaj na občnem zboru naše Zveze, dne 8. 1. 1928 sprejete resolucije), ali pa zajame val korupcije in nereda tudi najsevernejše kraje države.

Potrebna so izredna sredstva za rešitev problema in eno teh je tudi — nevtralna vlada.

Epilog.

V treh poglavjih sem napisal marsikaj, kar ne bo všeč temu ali onemu, toda vse to le v najboljšem namenu. V interesu naroda in države si ne smemo več prikrivati resnice. Ali naj postane vse skupaj korumpiran, kompromitiran Balkan, ali pa je težko rano operirati, če tudi bo pri tem moralo lepo številno odličnih oseb v zapor. Danes, v 10. letu ujedinenja, ne gre več za to, kdo ima več zaslug za postanek države, danes gre za to, kako svojo skupno državo, ki ima bogastva za vse, najbolje uredimo, da bodo srečni in zadovoljni vsi sloji in pokrajine. Pomni le pri tem dvoje: 1. Sanicija države je mogoča le po nevtralni vladi, v kateri bodo delala vsa ministrstva — danes n. pr. je delavnih le par ministrstev. — 2. Razvoj in veličina Jugoslavije je mogoča le ob dobri, neodvisni in pošteno plačani upravi. Mislim pa, da je pot do tja še dolga, dolga.

Poravnajte naročnino!

Kako prideš ob kvalifikacijo.

V Južni Srbiji — mislim, da bi se bilo to lahko prigradilo tudi bliže nam! — v Južni Srbiji je bil učitelj s sijajno kvalifikacijo in odlikovan z redom Sv. Save.

Prišel je novi veliki župan in ta sijajno kvalificirani prosvetni delavec je bil predlagan za odpust.

Veliki župan je bil pristaš druge politične stranke kot učitelj.

Zdaj si pismouki belijo glave, ali je bila prva kvalifikacija strankarska ali druga in ali ni politika vplivala na energijo tega učitelja?

Ich haue deinen Juden, du haust meinen Juden!

Dr. Fran Stegenšek:

K reviziji „Zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencev“.

(Nadaljevanje)

Enako je torej tudi treba, da bi v okvirju teh mer bile stabilizirane in definitivno urejene razmere javnih nameščencev. Zadrega javnih financ je v prihodnji dobi povzročila, da ni bilo mogoče dodajati vsem kategorijam po osnovi iz mirne dobe in po razmerah cen. Ravno tako pa tudi ni bilo mogoče pustiti vseh kategorij pod niveau-jem cen enako globoko, ker bi bili dospeli pri najnižjih kategorijah globoko pod eksistenčni minimum. Ker pa je eksistenčni minimum ostal pri meji, pod katero pri ureditvi plač ni bilo mogoče iti, je iz tega izhajala posledica, da se je nižjim kategorijam pridajalo nerazmerno več kakor višjim kategorijam, iz česar je izhajala tendenca po nivelizaciji plač. Ni bilo torej nič drugega, kakor le ideja potrebe, če so se pri tem povdarjale rodbinske razmere, ter če so se plače prilagodevale tem razmeram po rodbinskih kategorijah.

Ko se pa sedaj definitivno ureja proračun po valuti, ravno tako pa tudi plačilni sistem, je umestno vprašanje, na katerem niveau-ju se naj urede plače javnih nameščencev. Na prvi pogled se zdi samoobsebi umevno, da naj bo to niveau cen, ki je, ako se meri s ceno življenske mere, v povprečju približno devetkratni. Toda pri natančnejšem raziskovanju se izkaže koeficient cen kot nemogoč, ker presega to, kar more prebivalstvo prenesti. Zato je tudi nepravilno. Ako se vrednost našega denarja meri z zlatom ali z razmerjem k zlatim valutam, se ugotovi koeficient padca približno 6 in pol in zdi se, da temu koeficientu približno odgovarja tudi povprečni porast dohodkov vsega prebivalstva. More se predpostavljati, da je bil povprečni porast denarnih dohodkov okroglo sedemkratni. Razlika med koeficientom valute in dohodkov na eni strani in med koeficientom cen na drugi strani (7 : 9) izkazuje povojno draginjo, ki je ni iskati samo v absolutnih cenah samih na sebi, ampak v razmerju življenske mere k povprečnemu porastu dohodkov. Če bi imeli devetkratne dohodke, bi v resnici ne bilo nobene draginje, draginja bi bila le na oko. Razlika med današnjim niveau-jem dohodkov in niveau-jem cen, iz koje se razvidi draginja, izhaja iz zmanjšane produktivitete narodnega gospo-

darstva po vojni napram razmeram v mirni dobi ter je povzročen od vseh komponent, ki tvorijo narodni produkt, od komponent osebnih in stvarnih, kojih nadaljnje raziskovanje ne spada v okvir tega utemeljevanja.

Ako torej hočemo ugotoviti, koliko prenese prebivalstvo glede javnih bremen, se ne smemo ravnati po indeksu cen, ampak po indeksu dohodkov. More se torej z druge strani reči z vso pravico, da bi povprečno javni nameščenci bili upravičeni zahtevati, da bi bili njihovi prejemki prilagodeni povprečnim dohodkom prebivalstva, torej kratko valutnemu koeficientu. Iz tega izvira tudi odgovor na vprašanje, ki se je tudi stavilo, če smo ali če nismo tako bogati, da bi mogli urediti prejemke vsem svojim nameščencem po indeksu cen.

Ampak ta princip je mogoče uporabiti le za srednji blok državnih nameščencev, torej za uradništvo z izključitvijo na eni strani najvišjih uradnikov, na drugi strani pa z izključitvijo služiteljev (nastavljencev) in najnižjih uradnikov.

Pri najnižjih kategorijah bi vsekakor i dandanes pri valutarnem koeficientu, ki ostaja pod koeficientom cen, trčili na eksistenčni minimum in zato je treba, da bi pri najnižjih kategorijah bile napram predvojni relaciji plače definitivno urejene po indeksu cen. Nasprotno pa ne preostaja nič drugega, kakor da se najvišje kategorije omeje i pod valutarni koeficient in sicer v interesu najnižjih kategorij, ako naj celotni izdatki za prejemke državnih nameščencev ostanejo v okvirju, ki ga dopušča definitivni proračun, prilagoden valutarnim razmeram, povprečnim dohodkom prebivalstva in temu, kar more prenesti, kakor tudi produktiviteti našega narodnega gospodarstva.

Mora se pričakovati, da razvoj produktivitete, narodnega gospodarstva privede polagoma k zblizanju našega niveau-ja cen in niveau-ja dohodkov, torej k odstranitvi resnične draginje, kar bo pomenilo, da i nadalje zadobe na svoji vrednosti prejemki javnih nameščencev, posebno v najnižjih kategorijah. Imel bi torej tako zgrajen plačilni sistem tudi silen socialni značaj, ki se mu vtisne na trajno, tako da bi nehal biti predvojni povojni pojav.

III. V kolikor gre za interese nameščencev, bi bilo poleg načel, navedenih že pod I., imeti pred očmi gotove potrebe, kojih izpolnitev je vsekakor mogoča v soglasju z interesi službe in z interesom financ in narodnega gospodarstva in sicer:

1. Honoriranje nameščencev bi bilo urebilo tako urediti, da bi ne bilo bistvenega poskrbi za gnotno eksistenco svojo in svoje rodbine (ter bi se vsled tega mogel popolnoma posvetiti službi in svojim dolžnostim).

Tu gre predvsem za vprašanje razmerja nameščencevih dohodkov k indeksu cen (valorizacija dohodkov). V tej smeri se je treba sklicevati na izvajanje pod I. t. 2. in pod II.

2. Honoriranje posameznih skupin nameščencev in odstopnjevanje med skupinami bi bilo tako urediti, da bi ne bilo bitvenega poudarka za medsebojno primerjanje in za nezadovoljnost, ki izhaja iz tega. (Dalje prih.).

Tagore in zadružništvo.

Slavni indijski pesnik Tagore se je izrazil ob priliki mednarodnega zadružnega kongresa na nekem zadružnem zborovanju v Kalkuti sledeče:

Bili so enkrat časi, ko je bila produkcija in razpečevanje blaga, kakor tudi vnovčevanje kulturnih dobrin za človeštvo zelo enostaven proces.

Blagostanje se je odmaknilo od osrčja človeške družbe.

Zrušenje družabnega ravnotežja in napredek pridobitnega gospodarjenja sta nastopila v vseh panogah javnega življenja, ki je imelo za posledico, da je nastopila krivica v vsej svoji nagoti, ki je grozila uničiti duševno moč človeka.

Človeštvo se je zavedlo potrebe, pomagati si z lastnimi močmi in otresti se nesreče, ter preprečiti kopičenje velikanskega premoženja v rokah poedincev.

Zavedlo se je tudi, da ozdravljenje ni mogoče izvesti s kakim poskusom nasilnega preobrata, dobro vedoč, da tak poskus ne more voditi do uspeha.

Zato so se ljudje jeli oprijemati samopomoči na gospodarskem polju, da z delom na gospodarskem polju začrtajo kroženju blaga in vrednosti naravno smer.

Vtej smeri učinkuje zadružna misel, ki je v resnici temelj vseh kultur.

V tej ideji leži največja vrednost v tem, da pride človek do spoznanja, da zna ceniti fundamentalna načela skupnosti, ker ga svet kot celota sili, da jih usmeri za korist poedinca.

Zadružno gibanje neprestano poudarja eno največjih resnic, da so si vsi ljudje nerazdružljivi med seboj in ustvarjeni za skupnost.

Ta resnica tvori edino pot, ki vodi k ljudskemu blagostanju.

Gospodarska pridobitnost mora učinkovati na množico, kakor na poedinca na ta način, da sleherni posameznik spozna, da je sramota zbirati bogastva za posameznika in da je treba v medsebojnem zaupanju in združevanju ustvarjati blagostanje za celoto, od katere bo imel enak delež tudi poedinec.

Barbari stanujejo vsak zase v raznih jamah in zasekah in ker so si medsebojno nezaupljivi, so stalno pripravljene za medsebojen boj in obrambo. Oni so ozkosrčni in duševni reveži.

Tudi hotenje posameznika, združiti in nakopičiti si bogastvo v svoje roke, je barbarstvo.

Človek je kultiviran v pravem pomenu besede šele takrat, kadar se zaveda svojih moralnih nalog in dolžnosti do dela za skupnost in kadar se bo sramoval nenaravne dobičkaželjnosti na škodo drugih in boja vseh proti vsem, iz katerega se črpa dobiček.

Tak boj je za izkoriščanje kulturnih bogastev, za korist splošnosti ovirajoč, ker pušča problem obubožanja ljudskih mas ne-rešen.

»Zadrugar.«

Kolegijalnost.

Deseto leto teče, odkar živimo v lastni državi, odkar se lahko neženirano razgovarjamo v uradu ali izven njega v svojem slovenskem ali slovanskem jeziku vobče. Za seboj imamo veliko življensko preizkušnjo, katero smo prestali z nepopisnim samozatajevanjem in v zavesti, da delamo za blagor naše mlade očetnjave. Največje zlo, kar ga je pa nameščenstvo vobče ta čas prenašalo, je pomanjkanje stanovske vzajemnosti, kolegijalnosti. Ta med vsemi sloji ne bogzna kako razvita stran je tudi v vrstah uradništva od nekdanj na slabem glasu in lahko trdimo, da ga je le sila zakona in naravnega zakona — morale brzdala. Koliko zavisti v trenutku, ko se enemu ali drugemu posreči kak uspeh: napredovanje, ugodna premestitev itd.! Ta bolezen je znana že od nekdanj, prispela je pa na vrhunec zadnja leta, odkar se na eni strani pobija korupcija, na drugi pa isto favorizira; odkar gladuje na eni strani znaten del nameščenstva, dočim živijo na drugi strani zopet v izobilju, tako rekoč brez odgovornosti napram komurkoli. Vse te slabe strani človeka so pa prebavljive dotlej, dokler človek neovirano dela poleg svoje mize, dokler je aktiven, stalen. Stalnost, — ni je danes več in tudi tukaj ima stanovska vzajemnost svoje prste vmes. Kolegijalnost se pa očitno-

Augusto Ballly:

Tihotapska zgodba.

Če vam povem, da se kraj, kjer sem preživel zadnje počitnice, imenuje Brassus, lahko z vašega vprašujočega obraza razberem, da vam zemljepisna lega tega kraja ni znana. Le nikar ne poskušajte oživiti vašega že zdavnaj pozabljenega geografskega znanja in nikar naj se vam domišljija ne ukvarja z vsemi mogočimi hipotezami. Brassus ne leži na Švedskem, temveč v Švici.

Moj mošnjček je bil mršav, zato pa želja po svežem zraku, ribolovu in samotni večerji, ko sem se preko počitnic utaboril v mali krčmi te neznatne vasice. Hvalil sem Boga, da mi je po naključju vdihnil to misel. Brassus — par majhnih hišic s tako nizkimi strehami, kakor da sta jih sneg in starost stlačila. Zraven še planšarska kočja, kjer vsak dan izdelajo po dva ogromna hleba švicarskega sira, in pet ali šest po brezkončnih pašnikih razstresenih naselj. V tem kraljestvu jelk, lisic in ruševcev, kjer je veter poln vonja po smoli, teče deroča in ledena rečica Orbe, vse to v višini 1100 metrov nad Mont - Rizou - jem z njegovimi prastarimi jelovimi hostami. Ti velikanski in neprehodni gozdovi, v katerih gnezdiijo strahovita neurja, so temnejši od noči. Ločijo Švico od francoskega pogorja Jura.

Bil sem edini gost starega Verduraza, ki mi je za skromnih pet švicarskih frankov dajal jed in pijačo in me nastanil v najlepši sobi svoje

hiše. Jedilnica s svojim bleščečim podom in snažnim pohištvom, kjer je vse dišalo po toplen solncu in svežem perilu, moja soba, svetla in čista kot otroška duša in gospodar, enako redkobeseden, kakor uslužen; njegova žena, ki je imela obraz vedno rdeč od vročine z ognjišča; njen sin Mihael, lep kakor poganški bog — vse to mi je napolnilo dušo s pokojem, zaupljivostjo in z ljubeznijo do življenja na kmetih, ki je v tej gorski samotni ohranilo neminljivo tradicijo občanske kreposti. Dasi so bili moji gostitelji nad vse pošteni, vendar so tako gotovo, kakor jaz vedeli, da po samotnih stezah Rizoija, po njegovih zavratnih gozdovih, kjer v strugah divje deročih hudournikov in v globokih razpokah, ki se včasih odpirajo navpik sredi apnenčevih skal, preži smrt, vodijo običajne steze tihotapcev. Iz Švice prenašajo tod vsakovrstno blago, da tako izbegnejo očem carinskih stražnikov.

Sicer se mi ni baš hotelo, da bi se udeležil take pustolovine. Toda moglo bi postati zame prav zanimivo — iskal sem namreč baš snov za roman —, če bi pustil učinkovati nase vtise takega nočnega in tako opasnega pohoda. Omenil sem to Verdurazu in ga vprašal, če morda slučajno pozna par tihotapcev, ki bi bili pripravljene spraviti me proti plačilu na ono stran. Pri tem bi moralo biti seveda izključeno vsakršno tihotapstvo. Verduraz je sprva pomežiknil z vekami, kakor da ga slepi solnčna svetloba, nato je skomignil z rameni in dejal: »Tihotapci! Teh ni več. Pri današnji valuti ni mogoče več prenašati

tobaka. Človek bi imel zgubo pri tem, sicer pa s takimi tič ne občujem.«

Opravičil sem se, ker sem ga nehote užalil in mu prisodil nepoštenost. Vendar sem par dni pozneje v drugi obliki ponovil vprašanje:

»Ali mi ne bi mogli preskrbeti poštenega fanta, drvarja ali koga, ki hodi po jagode, da bi me ponoči prepeljal preko gorovja do francoske vasice Chapelle des Bois?«

»Naj bo,« je Verduraz končno privolil, »ustrežem vam in bom uredil to stvar. Moj mali Mihael vas lahko povede. Od mladega se je potikal po gozdovih in jih pozna bolje od vseh takozvanih tihotapcev.«

Z važnostjo štabnega načelnika je moj gospodar sam izdelal načrt v vseh posameznostih. Izlet naj bi napravila na dan mojega odhoda. V noči od četrta na petek bi se pustil povesti v Chapelle des Bois, dočim bi svoje stvari odposlal za seboj po pošti.

V petek zjutraj potem najdem pred gostilno v Chapelle des Bois avtomobil nekega potujočega špecerista, gospoda Andréja Laberthea. Ta trgovski potnik me vzame med svoje zavoje mila in makaronov na voz in me popelje do postaje Morbier, kjer z božjo pomočjo najdem svojo prtljago.

Mladi Mihael se je z ganljivo skrbnostjo zavzel zame. Izlet ga je očitno zelo zanimal. Sam sem bil tako razburjen, da se danes posameznosti odhoda komaj še spominjam. Verduraz in njegova žena sta mi prisrčno stisnila roko in mi

no še tudi z nestalnostjo ni zadovoljila, gre še dalje; težkoče dela tudi tam, kjer bi jih najmanj ne smela, tam, kjer bi se morala brzdati do skrajnosti. Članek „N. G.“, št. 35-27: »Kako je z novimi upokojenci« naj vsak ponovno in pazno prečita. To je primer, ki jasno priča, kako naravnost nečloveško je kolegialnost razvita pri odmeri in nakazilu pokojnine. Že nasilna upokojitev je groba kršitev zakona. In zdaj mora taka tako rekoč brezpravna žrtev čakati cele mesece, preden se najde človek, ki s par potezami s peresom omogoči nadaljnje življenje stanovskega kolege. Nikdar in nikjer na svetu ni ustrezno vsem ljudem. Eni so živeli in še živijo v razkošju, drugi v revščini in vsestranskem pomanjkanju. Medsebojna vzajemnost in složno podpiranje drug drugega pa mehča kruto življenje, katero se zlasti goji v vrstah držav. nameščencev in to po večini radi nerazumevanja kolegialnosti, ker prevladuje zavist in samogoltnost. Ljudje, ki niso stanovsko kolegialni na vse strani, so prav taki tudi napram drugim slojem, in taki ljudje ne spadajo v drž. službo. Z vestno agitacijo je treba to garjo, če ne popolnoma zatreti, pa vsaj omiliti do skrajnosti, ker le na ta način se bo stanovski ponos povzdignil na ono stopnjo, katera mu pritiče. Z vzajemnim nastopom se bodo dosegli uspehi tudi tam, kjer jih pogrešamo, kjer smo jih deloma sami zaigrali. Leto 1928 naj bo leto dela na tem polju in bilanca bo presenetljiva.

Žena in združništvo.

Šestdeset odstotkov vsega, kar človek porabi, gre skozi roke žene. Žene so voditeljice potrošnje.

V rokah žene leži vsled tega velika gospodarska moč.

Vendar se žena te svoje pomembnosti še ni zavedla.

Ona mora priti do zavesti, da so njeni nakupi velike važnosti za ljudsko gospodarstvo, ker ji bo s tem omogočeno privatno kapitalistične koristi omejevati v njeno in v splošno korist, da bo z načinom gospodarstva, s katerim zastopa koristi konzumentov, krepila svojo lastno gospodarsko silo in bo mogla uplivati na normalizacijo modernega gospodarskega vprašanja.

Žena bi bila lahko voditeljica, danes pa je le služabnica tuje volje.

Vse to moramo danes še -le pojasnjevati.

Želela prijetno pot, zdravje in srečo za prihodnost. Glas se mi je tresel, ko sem se poslavljaj od nji.

Bila je črna, brezmesčna noč. da si nisem mogel pozeleti bolj skrivnostne. Da sva svoji vlogi igrala še bolje, sva si obesila čevlje preko ramen in nataknila suknene sandale. V Mihaelovem nahrbtniku je bil liter belega vina in termos - steklenica s toplo kavo. Jaz sam sem nosil živež za pot. Imel sem veliko škattljivo konzevirane govedine, nekaj gnjati, sira in hleb kruha.

Začetkom septembra so noči v gorovju že hladne. Ko sva stopala po gorskih travnikih, kjer so stale skupine jelk kakor predstraže ogromne vojske gozdov, je zamrznjena trava pokala pod nogami. Mrzlj zrak me je žgal v kožo. Iz oči mi je tekla voda, iz nosa mi je kapalo in venomer sem se zadeval z glavo ob štrleče skale.

Zdaj pa zdaj me je prevzela neka plahost, zakaj zazdelo se mi je, da je Mihael nenadoma izginil v noči. K sreči te šale ni prevečkrat ponovil, se pojavil spet izza grma ali grebena in mi prišel smeje se naproti. Kmalu sem ga moral naprositi, naj umeri korak, kajti bilo mi je prav tesno pri srcu hoditi v tej noči, ko je bilo tema kakor v rogu, pri čemer nisem nikoli vnaprej vedel, kdaj se spodtaknem nad skalo ali padem v luknjo. Tema je bila sajastó neprodinra in komaj sem razločeval nekaj senc in obrisov in komaj sem izgubil vsako predstavo o času in kraju. Temu se je pridružila nenavadna negotovost, bojazen, da si zlomim vrat ali da se izgubim,

Ne samo radi golega udejstvovanja žen, marveč zato, da bo bolje pronikla združna misel v gospodarskem življenju.

Skrajni čas je že, da pristopimo k delu. Naše gospodarsko življenje je bolno že pri korenini.

Ve eksperimentacije in poskusi od zgoraj navzdol, zaježiti neugodne pojave v gospodarskem življenju, so ostali brezuspešni.

Ozdravljenje gospodarskega življenja mora pričeti od spodaj navzgor.

Mi moramo nazaj k združni misli v narodnem gospodarstvu, k gospodarski formi, katere najvišja zapoved je, »korist splošnosti«.

Naše žene morajo vstopiti v ta krog, ne radi lastnih materialnih ugodnosti in prednosti, marveč zato, da s svojim sodelovanjem izzovejo hitrejši tempo v svetočnem združnem gibanju.

Združna ideja naj bo našim ženam zvezda vodnica, ker bo brez sodelovanja žen združno gibanje nepopolno.

Zato se naj žena zaveda svojega dostojanstva, izrabi naj svoje gospodarske praktične izkušnje, vstopi naj v združni krog, da bo enakopravna z enakimi vstvarjala predpogoje, ki vodijo k ozdravljenju.

Žene naj ne ostanejo spodaj, marveč se naj povzpejo kvišku, ker jih združna misel kliče k delu za korist splošnosti.

»Zadrugar.«

Za zvaničnike in služitelje.

Na plenarni seji Glavnega Saveza, ki se je vršila dne 28. in 29. januarja 1928 v Beogradu, je podal g. delegat Franetič naslednjo izjavo:

Znano je, da so vsi ukrepi, izdani v poslednjem času, naperjeni v prvi vrsti proti najsiromašnejšim kategorijam državnih nameščencev, katere tvorijo zvaničniki in služitelji. Ni dovolj, da se jim ničesar ne nudi, kar bi značilo le skromen poboljšek v njihovem, že itak brezupnem stanju, tira se jih še nadalje v propast in bedo, iz katere ne vedo izhoda.

Člen 306. in temu odgovarjajoči člen 66. fin. zakona jim je vzel še to, kar jih je dovedlo v državno službo, to je stalnost. Mi vsi vemo, da je stalnost najboljša jamstvo za pošteno in vestno izvrševanje službenih dolžnosti v prid naroda in države.

S členom 306. je najbolj prizadeta stroka pravosodne straže, ki vrši brez dvoma najbolj naporno in za življenje nevarno službo, neprekinjeno noč in dan stalno pod orožjem, za kar nam je jasen dokaz nedavni tragični dogodek v Bihaču, kjer je stražnik, izvršujoč svojo težko službo, izgubil življenje.

skratka: grozno neugodje, ki mi ga je vzbujala ta samota.

Mihael mi črhnil besedice. Samo časih je njegova roka segla po moji, me potegnila za seboj, me napol dvignila na skalni greben, nato je bilo spet kakih deset metrov ravnega sveta in plezanje je pričelo znova. Lezla sva, lezla... brez prenehanja.

Dvakrat sva se ustavila. Popil sem nekaj kave, jesti se mi pa ni ljubilo. Želodec mi je bil kakor z jermenom prevezan in ne bi bil mogel ponžiti ničesar. Mihael se je potihem smejal, jaz sem zase preklinjal. Kaj ne bo tega hudičevega plezanja nikdar konec? (Mislim sem na tihotapce in bil sem zdaj prepričan, da svojega denarja prav zares ne zaslužijo zastoni. Vsake bolečine je enkrat konec in na vse zadnje sva dospela na vrh. Mislim sem, da je zdaj vse dobljeno. To je bilo ob dveh zjutraj in komaj sem že premikal noge, ki so postale kot svinčene krogle. To sem povedal vodniku. Mirno je odgovoril:

»Po pobočju nizdol bo šlo samo od sebe. Če ne morete več hoditi, sedite in se drsajte po hlačah.«

Bože moj, ta sestop! Celo Dante se v »Peklu« ni izmislil nič tako strašnega. Rizouja mi poznal. Komaj sem se opotekel kakih dvajset metrov nizdol, ko sem obvisel v zraku. Zakričal sem od strahu in se vjel za jelovo vejo, a z nogami sem visel nad praznino. Končno se mi je posrečilo, da sem našel oporo in čisto brez sape sem se potrč zgrudil na skalni rob.

(Konec prihodnjic)

Za to polagamo upravi Glavnega Saveza na srce našo vročo željo, da zastavi ves svoj vpliv na merodajnem mestu v zaščito do skrajnosti ogroženih interesov najbolj prizadetih kategorij nižjih državnih nameščencev.

V splošnem pa prosim, da uprava Glavnega Saveza ukrene vse potrebno, da vsi nižji državni uslužbenci dobijo službeno obleko, ker to ni le v interesu uslužbencev, nego tudi službe same. Država bi pa s tem činom pridobila mnogo na ugledu.

Iz Nemčije.

Reforma uradniških plač.

Vprašanje regulacije in zboljšanja uradniških plač v Nemčiji se približuje h koncu navzlic nesoglasju med centralno nemško vlado in vladami posameznih držav glede vprašanja, kdo naj definitivno izkaže izdatke, ki jih zahteva ta reforma.

Bavarska vlada, če tudi je prisiljena, da sprejme preloge centralne vlade, izvaja še vedno opozicijo proti projektu. Njeno stališče se približuje dokaj stališču naših tako imenovanih »merodajnih krogov«, t. j. da se mora pred zvišanjem plač izvršiti revizija in redukcija uradništva. Pred nekaj časa je izrekel to javno v Nürnbergu predsednik bavarske vlade dr. Held, ki je ob tej priliki izjavil, da bi se število uradništva na Bavarskem moglo zmanjšati za 2000 do 3000.

Naši nemški kolegi se glasom časopisnih vestí boje, da ne bi izrabili protivniki reforme pripombe, ki jih je izrekel proti ministru financ generalni agent za reparacije g. Parkert Gilbert. Zapomniti si moramo, da se generalni agent nikjer jasno ne izreka proti predvidenemu zvišanju uradniških plač. V tem dokumentu je splošna kritika finančne situacije Nemčije. Upanje je torej, da se bo vprašanje rešilo tako, da ne bodo radi sanacije te situacije žrtvovani interesi državnih uradnikov, kot je to bilo dosedaj v vseh državah.

Iz Francije.

Letni kongres francoskih uradnikov.

Francoska zveza uradniških sindikatov je sklicala svoj letni kongres za 19., 20. in 21. decembra 1927. v Parizu. Značaj tega kongresa je zelo pomemben z ozirom na etape borbe, ki jih je v tem letu imel Uradniški savez na Francoskem za pridobitev pravic.

Znano je, da so plače francoskim uradnikom v tem letu bile precej zvišane. Lahko trdimo, da se je to zvišanje plač izvršilo le vsled dobro organizirane akcije Uradniškega saveza. Res je, da po pisanju posameznih francoskih časopisov, kakor tudi same »Uradniške Tribune«, niso bile izpolnjene vse uradniške zahteve. Vprašanje rektroaktivnosti plač ni rešila vlada tako, kakor so zahtevali uradniki. Pravica do novih prejemkov jim je bila priznana od 1. januarja t. l., do čim so zahtevali uradniki, naj se jim ta pravica prizna od 1. avgusta prejšnjega leta.

Takšna rešitev je kajpada izzvala veliko nezadovoljnost v nekaterih uradniških krogih in je zategavoljo tudi umevno, da se je moralo o tem obširno razpravljati tudi na tem kongresu. Kakšno važnost in pazljivost posvečajo francoski uradniki temu vprašanju, se vidi tudi iz tega, ker govori Loran, generalni tajnik Francoskega saveza, največ o tem vprašanju v svojem referatu za kongres, ki je tiskan v »Tribuni« od 5. decembra lanskega leta.

Razen tega je stopil Francoski uradniški savez v tem letu v Generalno konfederacijo dela, t. j. v centralo delavskih sindikatov. S tem korakom so usmerili francoski uradniki akcijo drugam, in ker je pri uradniškem vprašanju taktika vedno velikega pomena, je pričakovati, da se bo tudi glede tega koraka razvila ostra in obširna debata.

Kratko in malo se lahko trdi, da je ta kongres eden najzanimivejših po vojni. To potrjuje tudi »Uradniška Tribuna« in tudi Loran v nekem pismu, s katerim vabi naš Glavni Savez, da pošlje na ta kongres svojega delegata, ker bi francoski Uradniški Savez rad napravil iz tega kongresa tudi neko mednarodno manifestacijo, kakor so jo inscenirali tudi nemški uradniki ob priliki svojega letnega kongresa v mesecu septembru lanskega leta.

Iz Rusije.

Uradniške plače v zemlji sovjetov.

Centralni Savez ruskih sindikatov je sklical 3. avgusta l. l. konferenco, ki je morala reševati

vprašanje plač in sklepati o udeležbi delavskih sindikatov z ozirom na ekonomsko aktivnost zemlje. Na tej konferenci so se morali storiti sklepi, ki bi se naj predložili Centralni vladi in kjer bi bile izražene želje sindikalistov. Hkrati je konferenca razpravljala o vprašanju uradnih plač. Predloge o tem, ki jih je razglasila službena agencija »Trud« in ki so reasumirana v publikaciji Mednarodnega biroa dela (zvezek 24., št. 6), vsebujejo v tem zelo interesantna pojasnila. Ta pojasnila, povzeta po zgoraj citirani publikaciji Mednarodnega biroa dela, se glase: Sedaj se plačuje iz državnega proračuna okrog 100.000 uradnikov po neki službeni lestvici plač; okrog 1.400.000 uradnikov, ki delajo pri oblastvih, odvisnih od državnega proračuna, in okrog 500.000 uradnikov, ki delajo pri oblastvih, s finančno avtonomijo, se plačuje po lestvicah, ki so ustanovljene s kolektivnimi dogovori.

Rezultat tega poslednjega sistema so očitne zlorabe. Čeravno bi po kolektivnih dogovorih morala biti razlika med skrajnimi plačami (najvišjih in najnižjih) kot ena proti osmim, je ta razlika v posameznih slučajih kot ena proti pet. Uradniški sindikati nimajo možnosti, da se po brigajo za striktno izvajanje predpisov, ki se le prevečkrat grdo izigravajo. Izpraznjena mesta se n. pr. več ne spopolnjujejo, temveč vsled tega nastali proračunski prihranki izkoriščajo za zvišanje drugih plač.

Centralni svet sindikatov je predlagal, da se po službeni skali regulirajo plače za vse. Kjer se je ta mera že uporabljala, so bili rezultati povoljni: zmanjšanje števila različnih kategorij (od 11 na 1 za slugo, od 12 na 3 za strojepiske, od 33 na 4 ali celo na 2 za inspektorje), razen tega je razlika med najvišjimi in najnižjimi plačanci kot 1 proti 7½. Te spremembe so omogočile — kolikor se bile pač izvedljive — da se je srednji nivo plač zvišal za 22% in da so navzlic temu nastali tudi proračunski prihranki.

Regularanje plač službenim potom je naletelo na opozicijo gotovega števila delegatov. Ti so trdili, da jemlje ta sistem vsako veljavo kolektivnim dogovorom in je spravilo na površje vprašanje celo samega raison d'être uradnih sindikatov, ki imajo glavno nalogo, da predstavljajo uradništvo ob priliki sklepanja kolektivnih dogovorov. Drugi delegati so zopet bili za to, da se ta reforma izpelje v etapah.

Konferenca, ki je bila povabljena, da se izjavi o principu: ali naj se obdržijo kolektivni dogovori za uradnike ali naj se plače regulirajo uradno, je bila z 42 proti 41 glasov za to, da se obdržijo tudi v bodoče kolektivni dogovori.

Za isto vprašanje niso bili zložni niti člani predsedstva Centralnega sveta sindikatov. Štirje so bili za to, da se obdržijo kolektivni dogovori, a štirje so službeno lestvico plač.

Končno je predsedstvo Centralnega sveta sklenilo:

Sindikati se morajo brigati, da se vrši zakon o delu; izdelata se naj pravična skala glede nagrad. Ko se to izvrši, je nujno potrebno, da se prepovedo vsi dogovori in sporazumi, ki imajo obliko kolektivnih dogovorov.

F.

Vestnik.

Vojaška leta. Važno! Doznali smo, da se je ministrstvo za finance obrnilo na Državni svet s predstavo, v kateri zahteva načelno rešenje, da-li se imajo in pod katerimi pogoji naknadno všteti vojaška leta v državno službo. To zadevo mora končno rešiti Državni svet na plenarni seji principijelno. Čim dobi ministrstvo financ to principijelno rešenje, bo še le postopalo po posrednih prošnjah.

Društvo sodnih poduradnikov in slug v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor na dan 4. marca 1928 ob 13. uri v justični palači, soba št. 28, v Ljubljani. Dnevni red glasom društvenih pravil. — Pozivamo tovariše z dežele, da se občnega zbora ponoštevilo udeležijo, odnosno da vpošljejo pooblastila ljubljanskim tovarišem. Pismeni predlogi naj se vpošljejo 8 dni pred občnim zborom na društveno vodstvo. Odbor.

Jerala in drugi. Črtice iz življenja malih ljudi, povečini uradništva, izidejo v kratkem kot prvi zvezek.

Namesto zvišanja hočejo znižati prejemke. V finančnem odboru je vložen sledeči predlog dr. Sečero: Upokojenecem, ki so bili upokojeni pred dovršenimi 15. leti efektivne službe in ki na dan 1. septembra 1923 niso dovršili 44. leta starosti, ne pripadajo od dneva uveljavljenja tega zakona osebne in družinske draginske doklade,

razen v slučaju, ako so bili upokojeni radi bolezni. Te določbe se ne nanašajo na staroupo-kojence in vojne invalide. S tem členom se izpreminja člen 331. finančnega zakona za leto 1927/28. Veliki županji ne morejo prejemati reprezentacijskih doklad, ne od države, ne od samoupravnih teles. Civilnim vojaškim in prometnim državnim uradnikom in upokojenecem se z uveljavljenjem tega zakona zmanjšajo osebne in družinske draginske doklade in sicer: 1. v glavnih skupinah A I. kat. od 1. do 4. skupine za 10 odstotkov, v ostalih kategorijah in skupinah za 7 odstotkov; 2. v pomožnih in pripravniških skupinah po 5 odstotkov. Ta določba se nanaša na upokojenke, upokojenke po starem zakonu. Vse specialne doklade, bodisi po uredbi o draginskih dokladah, bodisi po pravilniku o specialnih dokladah v denarju ali naturi državnim uslužben-ecem, se zmanjšajo za 20 odstotkov. Vsi honorarji, nagrade in tantijeme se z uveljavljenjem tega zakona zmanjšajo za 30 odstotkov. Civilni vojaški in prometni državni uradniki ne smejo imeti brezplačnega stanovanja v naturi večjega od 4 sob za uradnike glavnih skupin in od 3 sob za uradnike pomožnih in pripravniških skupin. Izdatke za kurjavo in vodovod je dolžan nositi stanovalec. Uradniki in uslužbenci, ki imajo večje število prostorov kakor je navedeno v tem čle-nu, so dolžni plačati državni blagajni za vsak prostor po 1000 Din (!) mesečno. Ministrom se zmanjšajo osebne in družinske draginske dok-lade za 20 odstotkov, narodnim poslancem pa za 15 odstotkov. To poslednje se bo zodilo jutri!

Koledar Nabavljalne zadruge državnih nameščencev za leto 1928. je izšel. Prinaša pri-spevke gg. Mil. Štiblerja, Fr. Rupnika, Jos. Fer-jančiča, A. Adamiča, Jos. Beguša, Ivana Rostana in drugih. Koledar zaradi aktualnih in zelo pod-učnih člankov nujno priporočamo. Vsak zadru-gar - odbornik naj posebno pazljivo prečita Fer-jančičeva navodila o knjiženju v blagovno knjigo.

Domači Prijatelj št. 1 je tu. Prinaša kot pri-ologo tudi izvršno povest dr. Zbašnika, ki bo iz-hajala vse leto. Naroča se na Sv. Petra cesti št. 24. Cena 30 Din vse leto.

Zdravje, zdravstvo - poučni list št. 1 je iz-šel. Priporočamo toplo.

Pod lipo, poljudna znanstvena revija št. 2, prinaša zanimivo vsebino. Cena 46 Din za leto, Naroča se: Aleksandrova cesta št. 5.

C. J. Hamann, Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest, novorojenčkov, perja in modnih potrebščin.

Predtiskarija modernih ročnih del.

Priporočamo tvrdko
M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh
pisarniških in šolskih potrebščin

Obiščite
novo urejeni
oddelek za
gospode
Trpežno blago
Najnižje cene
Modna trgovina
za dame in
gospode
A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 18, 19.

Tovariši! Kupujte svoje potrebščine le pri tvrdkah in obiskujte le lokale, ki inserirajo v „Našem Glasu“. Kdor podpira nas, tega podpirajmo mi!

Ivan Jelačin. Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špecerijske robe.
Tvrdka ustanovljena leta 1888.
Solidna in točna postrežba.

Fran Iglič krojaški atelje
LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 28
Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. — Lastna zaloga modnega blaga. — Uradnikom znaten popust ali na obroke.

Razširite „NAŠ GLAS“

Cenejše kot pri
razprodajah
se dobi vsakovrsno manufakturno blago pri

J. TRPIN, Maribor
Glavni trg šte. 17.

Dežniki
Josip Vidmar
Ljubljana, Pred Škofijo 19
Najnižje cene! Solidna in točna postrežba
Popravila, preobleke.

Tovariši! **Najboljše blago!** **Na ni je cene!** **Tovaris ce!**
Že stanovska zavednost ve'eva, da podpiramo pri nabavah svojih potrebščin v prvi vrsti svoje lastne ustanove. Veliko bolj pa smo v svojem interesu dolžni to storiti tedaj, ako nam nudijo te ustanove večje ugodnosti in v čje koristi kot tuje. Ena izmed takih ustanov je naša
Telefon šte. 2421.
Nabavljalna zadruga državnih nam šče cev v Ljubljani, Vodnikov trg šte. 5. Čekovni račun 12,416
Ona nam nudi banaanško moko, sladkor, kavo, olje, mast, sploh vse špecerijske in kolonijalne blago najfinjših vrste po najnižjih cenah, ki so mogoče. Velika izbira dežnikov, predpražnikov in najfinjših in najtrpežnejših čevljev lastnega izdelka. V zalogi najfinjši sifon, platno in srajce za gospode po najnižjih cenah.
Drva in premož vsak čas na razpolago, Dostavlja se blago na dom in dovoljujejo se olajšave pri plačilu. **Zadovljiti svoje člane je te zadruga najvišji cilj!** Da je blizu tega cija, dokazujejo stalni in dnevno novo pristopajoči člani-odjemalci.
Tovariši! Tovarišice! Pristopite k tej zadrugi in kupujte v njej! Kdor kupuje v svoji zadrugi, kupuje pri sebi!